

DE VOORGESCHIEDENIS VAN NEDERLAND

DE VOORGESCHIEDENIS VAN NEDERLAND

DOOR

DR. A. W. BYVANCK

Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden

Met 76 afbeeldingen op 36 platen, 18 afbeeldingen en kaarten in den tekst

Vierde, opnieuw verbeterde en aangevulde druk

LEIDEN
E. J. BRILL
1946

1 ^e	druk	verscheen	Januari	1941
2 ^e	„	„	Mei	1942
3 ^e	„	„	Maart	1944
4 ^e	„	„	Februari	1946

INHOUD

EEN WOORD VOORAF	ix
----------------------------	----

I: INLEIDING	1
------------------------	---

De voorgeschiedenis als wetenschap. — De omvang der voorgeschiedenis. — De studie van de voorgeschiedenis. — De voorgeschiedenis van Nederland. — De methode van het voorhistorische onderzoek. — De perioden der voorgeschiedenis.

II: DE BODEM VAN NEDERLAND	22
--------------------------------------	----

Nederland tijdens het Pleistoceen. — De ijstijdperken. — Nederland tijdens het Holoceen. — De Boreale phase. — De Atlantische phase: vorming van het oude duinlandschap en van de venen. — De Subboreale phase. — De Subatlantische phase: begin van den historischen tijd, vorming van het jonge duinlandschap.

III: DE BEVOLKING VAN NEDERLAND	37
---	----

Het begrip „ras” en de kenmerken van de rassen. — De menschenrassen van Europa. — De voorhistorische rassen. — De in Nederland ontdekte overblijfselen van voorhistorische menschen. — De anthropologische samenstelling van de bevolking in Nederland. — Kelten en Germanen. — Friezen, Franken en Saksen. — Samenvatting van de oudheidkundige, geologische en anthropologische gegevens.

IV: PALAEO LITHICUM EN MESOLITHICUM	53
---	----

Vondsten uit den tijd van het Saale-Riss glaciaal. — Moustérien in Nederland. — De Mensch van Hengelo en zijn cultuur. — Het Jongere Palaeolithicum. — De cultuur van Meiendorf. — Het Mesolithicum.

V: HET NEOLITHICUM IN ZUID-LIMBURG	76
De nieuwe vorm van beschaving bij den aanvang van het Neolithicum. — Het Neolithicum in Nederland. — De vuursteen-industrie van Sint-Geertruid. — De Donau-cultuur en de Bandceramiek. — De Michelsberger cultuur en de cultuur der paalwoningen. — Bandceramiek in Zuid-Limburg. — Het dorp van Keulen—Lindenthal. — De betrekkingen met de cultuur van Zuid-Europa.	
VI: DE CULTUUR DER BEKERS IN HET MIDDEN VAN NEDERLAND	99
De gemengde cultuur van Klokbekers, Touwbekers, Zonebekers en Jutlandsche bekera. — De betrekkingen met de cultuur in Griekenland. — De cultuur der bekera in Nederland. — Palissadeheuvela en „Koepelgraven”.	
VII: HUNEBEDDEN EN BEKERCULTUUR IN HET NOORDEN	124
De megalithische monumenten en het noordelijke cultuurgebied. — Hunebedden in Drente. — Grafheuvela met steenen kisten. — De cultuur der hunebedden in Overijssel, op de Veluwe en in Friesland. — De cultuur der bekera in het noorden: palissadegraven, bijenkorfgraven, grafheuvela met kringreppela. — Veenbruggen.	
VIII: DE BRONSTIJD	153
De vorming van nieuwe cultuurgebieden in Europa: de Lausitz-cultuur, de cultuur van Zuid-Duitschland, de noordelijke cultuurkring. — De vondsten uit den Bronstijd in Nederland. — De graven in het noorden. — De perioden van den Bronstijd. — Graven op de Veluwe en in Brabant. — De cultuur van de „Deverel-urnen”. — De beschaving van den Bronstijd. — De beteekenis van den Bronstijd in Nederland.	
IX: DE CULTUUR VAN DE URNENVELDEN EN HET EINDE DER VOORGESCHIEDENIS	183
De groote volksbewegingen in Europa tegen het einde van den Bronstijd. — Illyriëra, Kelten en Germanen. — De be-	

schaving in het Rijnland. — De urnenvelden in Nederland:
 Brabant en Limburg, Twente, het Noorden. — De cultuur van
 de Terpen.

X: SAMENVATTING	212
LITERATUUR	227
LIJST DER AFBEELDINGEN	236
CHRONOLOGISCH REGISTER	241
ALGEMEEN REGISTER	244